

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

თამარ კალაძე

ინგლისური ფრაზეოლოგიური
ერთეულების სწავლების თავისებურებანი
საბაზო საფეხურზე

განათლების დოქტორის აკადემიური ხარისხის
მოსაპოვებლად წარდგენილი დისერტაციის

ავტორეფერატი

სპეციალობაში: მასწავლებლის განათლება (ინგლისური ენის
სწავლების მეთოდოლოგია)

სამეცნიერო ხელმძღვანელი:

ირმა ზარბაქაძე

პედაგოგიკურ მეცნიერებათა დოქტორი,

პროფესორი

თელავი, 2017

ნაშრომი მომზადდა თელავის იაკობ გოგებაშვილის სახელობის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის განათლების მეცნიერებათა ფაკულტეტის
განათლების მეცნიერებათა დეპარტამენტში

სამეცნიერო ხელმძღვანელი:

ირმა ბარბაქაძე

პედაგოგიკის მეცნიერებათა დოქტორი,

პროფესორი

რეცენზენტები:

1. ირმა მესირიძე

დოქტორი, ასოცირებული

პროფესორი

2. ნინო მოდებაძე

პედაგოგიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი,

პროფესორი

დაცვა შედგება 2017 წლის 28 დეკემბერს, 12 საათზე იაკობ
გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
განათლების მეცნიერებათა ფაკულტეტის სადისერტაციო საბჭოს
სხდომაზე:

კორპუსი _II_ აუდიტორია_12_

მისამართი: საქართველო, თელავი, 2200

ქართული უნივერსიტეტის ქუჩა N 1

ტელ: +995 250 7 24 01

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება თელავის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში და ვებ-გვერდზე : <http://tesau.edu.ge>

სადისერტაციო საბჭოს მდივანი _____**ნ. ბასილაშვილი**

ასოცირებული პროფესორი

სადისერტაციო ნაშრომის საერთო დახასიათება

კვლევის აქტუალობა: ინგლისური ენის ფრაზეოლოგიური ფონდი მრავალი ენათმეცნიერის ყურადღების ცენტრში მოექცა, შეიქმნა ფრაზეოლოგიური ერთეულებით მდიდარი მხატვრული ნაწარმოებები და ბევრი საინტერესო სტატია მიეძღვნა მათ ლინგვისტურ თავისებურებებს.

თვალში საცემია ფრაზეოლოგიური ერთეულების როლი ენის სწავლებისას. ნაშრომში ყურადღება გამახვილებულია ინგლისურენოვან სახელმძღვანელოებში ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების დოზირების საკითხებსა და სწავლების ეტაპზე სკოლებში.

განხილულია ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლა-სწავლების სირთულეები სკოლაში. ასევე გაშუქებულია ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების დადებითი და უარყოფითი მხარეები.

ფრაზეოლოგიური ერთეულებით შესაძლებელია არა მარტო ლექსიკური მარაგის გამდიდრება მოსწავლეებში, არამედ ისეთი საინტერესო გაკვეთილების აგება, როდესაც შესაძლებელი და რეალური ხდება დამოუკიდებლად მუშაობის უნარის გამომუშავება, კრეატიულობის გაზრდა, მოტივაციის ამაღლება, კრიტიკული აზროვნების განვითარება.

კვლევის ობიექტი: ინგლისური ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების პროცესი საბაზო საფეხურზე.

კვლევის საგანი: ინგლისური ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების თავისებურებები საბაზო საფეხურზე.

კვლევის მიზანი: კვლევის მიზანი მდგომარეობდა ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების დადებითი როლის დადგენაში მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგის გამდიდრების პროცესში. კვლევის მიზანს ასევე წარმოადგენდა წინასწარ ადეკვატურად და ეფექტურად შერჩეული და/ან შემუშავებული დავალებებისა და სტრატეგიების ეფექტურობის დადასტურება.

კვლევის ამოცანები: წარმოდგენილი ნაშრომის კონკრეტული ამოცანები მდგომარეობს კვლევაში დასმულ მთავარ კითხვებზე პასუხების მოძიებაში. აღნიშნული საკვლევი კითხვები შეიძლება ასე ჩამოყალიბდეს:

ა) როგორია ინგლისურენოვანი ფრაზეოლოგიური ერთეულების კლასიფიკაცია?

ბ) რა ფუნქცია აკისრია ფრაზეოლოგიზმებს ლექსიკური ფონდის გამდიდრების თვალსაზრისით?

გ) რა დოზირებით არის რეკომენდებული ფრაზეოლოგიური ერთეულების ახსნა-გაცნობა ინგლისური ენის გაკვეთილზე?

დ) სწავლების რომელი ეტაპი შეიძლება იყოს ყველაზე ეფექტური ინგლისურენოვანი ფრაზეოლოგიზმების გაცნობის კუთხით სასწავლო პროცესში?

ე) რა სირთულებები ახლავს ფრაზეოლოგიური ერთეულების გაცნობას მოსწავლეების მხრიდან

სასწავლო პროცესში?

ვ) რა ტიპის დავალებები შეიძლება იქნეს გამოყენებული ინგლისურენოვანი ფრაზეოლოგიზმების ახსნა-გაცნობისას სასწავლო პროცესში?

კვლევის ჰიპოთეზა: წამოყენებული საკვლევი პრობლემისა და მთავარი საკვლევი კითხვების გათვალისწინებით, შევიმუშავეთ კვლევის ჰიპოთეზა, რომელიც შემდგომში მდგომარეობს: ინგლისურენოვანი ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების პროცესი საჯარო სკოლის საბაზო საფეხურზე მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდება და მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგი საკმარისად გამდიდრდება, თუ გამოყენებული იქნება წინასწარ ადეკვატურად და ეფექტურად შერჩეული და/ან შემუშავებული სწავლების ინოვაციური დავალებები და სტრატეგიები.

კვლევის მეთოდოლოგიური საფუძვლები: მეცნიერების, მკვლევარებისა და პედაგოგების შეხედულებანი მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგის გამდიდრების მნიშვნელობაზე; ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების როლი მეტაფორული აზროვნების ჩამოყალიბების პროცესში.

კვლევის მეთოდები: ნაშრომში დასმული საკითხის კვლევისათვის გამოყენებულია კვლევის შემდეგი მეთოდები: დაკვირვება, ანკეტირება, რაოდენობრივი კვლევა, თვისობრივი კვლევა.

მეცნიერული სიახლე: სწორედ, ჩვენი სადისერტაციო ნაშრომის მეცნიერულ სიახლეს წარმოადგენს ჩვენ მიერ შემუშავებული და ჩატარებული კვლევებით დადასტურებული სტრატეგიები თუ აქტივობები, რომლებიც მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს ინგლისურენოვანი ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლა-სწავლების პროცესს სკოლების საბაზო საფეხურზე.

ყველაზე გავრცელებულ სტრატეგიებად ითვლება ფრაზეოლოგიური ერთეულის მნიშვნელობის დადგენა კონტექსტზე დაყრდნობით, მსჯელობა მის ირგვლივ, მასში შემავალი ლექსემების განმარტება, თარგმანი. გამოიკვეთა ის გარემოება, რომ „ფრაზეოლოგიური“ მეტყველება უკეთესად უყალიბდებათ იმ მოსწავლეებს, რომლებიც უფრო ხშირად მოგზაურობენ და უფრო ხშირი კონტაქტი აქვთ უცხო ენის, როგორც მშობლიური ენის მატარებელ ადამიანებთან.

თეორიული ღირებულება: ნაშრომის თეორიული ღირებულება მდგომარეობს დისერტაციაში თეორიულ დონეზე გაანალიზებულ უმნიშვნელოვანეს საკითხებში, როგორცაა ინგლისურენოვანი ფრაზეოლოგიური ერთეულების რაობის იდენტიფიცირება; მათი კლასიფიკაცია; ფრაზეოლოგიზმების სწავლა-სწავლების ფსიქოლოგიური და ლინგვისტური ასპექტების თეორიული გააზრება; ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების დადებითი და უარყოფითი მხარეების ჩვენება და წინ წამოწევა აკადემიურ დონეზე.

ნაშრომის პრაქტიკული ღირებულება: ნაშრომის

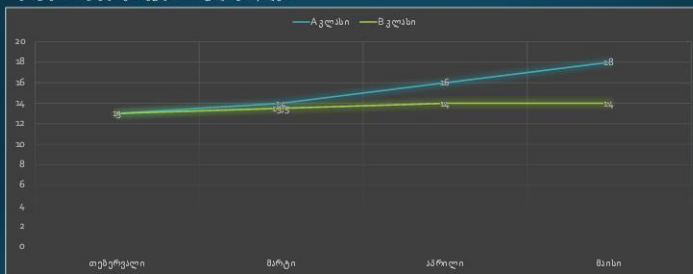
პრაქტიკული ღირებულება მდგომარეობს იმ

პრაქტიკულ რჩევებსა და რეკომენდაციებში, რომლებიც შემუშავებულია კვლევის შედეგად. კვლევის შედეგები და პრაქტიკული რეკომენდაციები შეიძლება გამოყენებულ იქნას როგორც მეცნიერების და მკვლევარების, აგრეთვე პრაქტიკოსი პედაგოგების მიერ საჯარო სკოლებში მუშაობის პროცესში. მასწავლებლებისა და ლექტორების მიერ კვლევის შედეგების გათვალისწინება საშუალებას მისცემს მათ სიღრმისეულად გაეცნონ იმ ინოვაციურ დავალებებს, რომლებიც წახალისებს მოსწავლეებს და, შესაბამისად, მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლა-სწავლების პროცესებს საჯარო სკოლებში.

კვლევის შედეგები: კვლევის ბოლოს ჩატარებულმა ტესტირებამ, რომელიც ამოწმებდა ლექსიკურ დონეს და მაქსიმალურად თავისუფალი იყო სახელმძღვანელოების ზეგავლენისაგან, შემდეგი აჩვენა: მოსწავლეების (რომლებიც ფრაზეოლოგიურ ერთეულებს წინასწარ შემუშავებული ადეკვატური და ეფექტური დავალებებით სწავლობდნენ) ქულების საერთო პროცენტული მაჩვენებელი უფრო მაღალი იყო, ვიდრე მოსწავლეების (რომელთა ლექსიკის გაკვეთილებზე ფრაზეოლოგიურ ერთეულებზე არ იყო ყურადღება გამახვილებული სათანადოდ) შედეგები.

კლასებში შედეგების ცვლის მაჩვენებელი

გრაფიკი ახაზავს კლასებში ქულათა საშუალო განაწილებას

სადისერტაციო ნაშრომის შინაარსი

სადისერტაციო ნაშრომი მოიცავს 160 ნაბეჭდ გვერდს. ნაშრომი შედგება შესავლისგან, სამი თავისგან, დასკვნა-რეკომენდაციებისა და გამოყენებული ლიტერატურისაგან. ნაშრომში ასევე წარმოდგენილია კვლევისას გამოყენებული, ამერიკელი მწერლის - ირვინ შოს შემოქმედების ფრაზეოლოგიური ფონდის მნიშვნელოვანი ნაწილი. ნაშრომს ერთვის კვლევისას გამოყენებული ტესტების ნიმუშები და კითხვარი.

სადისერტაციო ნაშრომის პირველი თავი: ფრაზეოლოგიური ერთეული ჩვენი ყურადღების ცენტრში ექცევა თავისი კონტექსტუალური მნიშვნელობით, ვინაიდან სწორედ კონტექსტში რეალიზდება

ფრაზეოლოგიური ერთეულის კომუნიკაციურ-სტილისტური ფუნქცია.

ნაშრომში ასახულია ინგლისური ფრაზეოლოგიური ერთეულების რაობა და სტრუქტურა ლინგვოკულტურულ ასპექტში.

ნაშრომში მოცემულია ინგლისური ფრაზეოლოგიური ერთეულების დეტალური კლასიფიკაცია და ხაზგასმულია მათი ფუნქცია ლექსიკური ფონდის გამდიდრების პროცესში, ასევე წარმოდგენილია ფრაზეოლოგიური ერთეულების დიფერენციაცია წარმოშობის თვალსაზრისით. განხილულია ინგლისურ რეალიებთან; მწერლების, მეფეების, მეცნიერების სახელებთან; ისტორიულ ფაქტებთან დაკავშირებული; მარინისტური; ომთან; სპორტთან; ცრუ რწმენასთან დაკავშირებული ფრაზეოლოგიზმები. წარმოდგენილია ბიბლიიზმები და ფრაზეოლოგიური გამონათქვამები უილიამ შექსპირის შემოქმედებაში.

ნაშრომში გამოკვეთილია ფრაზეოლოგიური ერთეულების ფუნქციური დატვირთვა ექსპრესიულობის გაძლიერების, ეპიზოდის თემატური გახსნის, კონტექსტის რეზიუმეს შექმნის თვალსაზრისით.

სადისერტაციო ნაშრომის მეორე თავი: ხაზგასმულია ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების პროცესში არსებული ძირითადი პრობლემები: მასწავლებლებმა შესაძლოა თავად არ იცოდნენ ფრაზეოლოგიზმის მნიშვნელობა ან არ იცოდნენ მისი წარმომავლობა; საჭიროა მოსწავლეებში მოტივაციის ამაღლება, რადგან ხშირ შემთხვევაში მათთვის

რთულია ფრაზების დასწავლა; აუცილებელია მრავალფეროვანი აქტივობების გამოყენება გაკვეთილზე; მნიშვნელოვანია ფრაზეოლოგიზმისა და მოსწავლეთა ასაკის შესაბამისობის გათვალისწინება.

ნაშრომში გაშუქებულია არაერთ ქვეყანაში ჩატარებული კვლევა ფრაზეოლოგიზმების სწავლებასთან დაკავშირებული დადებითი და უარყოფითი მხარეების გამოსავლენად და გავლებულია პარალელები ქართულ რეალობასთან.

ფრაზეოლოგიის შესწავლა და შემდგომ სწავლება საინტერესო გამოწვევაა პედაგოგებისთვის. ფრაზეოლოგიური ერთეულების დახმარებით მოსწავლეები არამარტო ტექსტის ფაბულას ეცნობიან სრულყოფილად, არამედ ლექსიკურ მარაგს იმდიდრებენ და კონტექსტს სათანადოდ იაზრებენ.

ლექსიკის სწავლების საკითხი ფრაზეოლოგიური ერთეულების დახმარებით დიდ პასუხისმგებლობას აკისრებს მასწავლებელს საკითხავი ლიტერატურა სათანადოდ შეარჩიოს დასახული მიზნის მისაღწევად.

1. მასწავლებელს უნდა ჰქონდეს საგნის მაღალკვალიფიციური ცოდნა და გამოცდილება.

2. მასწავლებელი უნდა ფლობდეს მოსწავლეებისთვის მასალის საინტერესოდ მიწოდების ტექნიკას.

3. მასწავლებელს უნდა შეეძლოს სახელმძღვანელოებში წარმოდგენილი მასალის ადაპტირება მოსწავლეთა ცოდნის დონის, ინტერესებისა და საჭიროებების შესაბამისად.

4. მასწავლებელს უნდა შეეძლოს რელევანტური ავთენტური მასალის მოძიება.

5. მასწავლებელი უნდა ფლობდეს კორექტული და გონივრული შეფასების უნარს როგორც ზეპირი, ისე წერიტი დავალებების შესრულების დროს.

6. მასწავლებელს პრაქტიკაში უნდა ჰქონდეს დანერგილი მრავალფეროვანი აქტივობები.

7. მასწავლებელმა წინა პლანზე უნდა წამოწიოს ისეთი ენობრივი მასალა, რომლის პრაქტიკული გამოყენების ალბათობა უფრო დიდია.

8. მასწავლებელს უნდა შეეძლოს მოსწავლეებსაც დაუსაბუთოს სარგებლიანობა და ეფექტურობა იმ ლექსიკური მარაგისა, რომელსაც ასწავლის.

9. მასწავლემელმა უნდა განავითაროს მოსწავლეების კრიტიკული, კრეატიული და მეტაფორული აზროვნება.

10. მასწავლებელი მუდმივად უნდა ზრუნავდეს მოსწავლეთა მოტივაციის ამაღლებაზე.

11. მასწავლებელი მუდმივად უნდა ეცნობოდეს ლექსიკის სწავლებასთან დაკავშირებულ სიახლეებს.

მასწავლებლების უმრავლესობა თანხმდება იმაზე, რომ ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლება ხელს უწყობს მწყობრი, შეუფერხებელი მეტყველების სწავლებას. ისინი ამავედროულად თანხმდებიან იმაზეც, რომ მნიშვნელოვანია არამარტო ცალკეული ფრაზეოლოგიზმის მნიშვნელობის სწავლება, არამედ იმის, თუ როგორ მოხდეს მისი ეფექტური გამოყენება, როდის და რა კონტექსტში.

მრავალფეროვანი დავალებებით შესაძლებელია ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლება საკლასო გარემოში. ფრაზეოლოგიური ერთეულის სრულყოფილი გააზრება და მეხსიერებაში შენახვა ერთჯერადი პრეზენტაციით ვერ ხერხდება, არაერთი ეფექტური სავარჯიშოა საჭირო მისი სრულყოფილად ათვისებისათვის. მაგალითად: 1. ტექსტის ანალიზი ფრაზეოლოგიური ერთეულის მნიშვნელობის დასადგენად. 2. ფრაზეოლოგიური ერთეულის ექვივალენტის პოვნა მოსწავლის მშობლიურ ენაში. 3. ისეთი სიტუაციების გახსენება, ან წარმოდგენა, როდესაც შესაძლებელია ამათუიმ ფრაზეოლოგიზმის გამოყენება. 4. ფრაზეოლოგიური ერთეულის ესეს სათაურად გამოტანა.

ფრაზეოლოგიური ერთეულის მნიშვნელობის დასადგენად შესაძლებელია ფრაზეოლოგიური ლექსიკონის გამოყენება; ასევე მის შემადგენლობაში არსებული ცალკეული სიტყვების თარგმნა და მნიშვნელობის დადგენა კონტექსტზე დაყრდნობით. ეფექტურია ორ სხვადასხვა ენაში არსებული ფრაზეოლოგიური ერთეულების შედარებითი დახასიათება. ეს აქტივობა მიზანშეწონილია სწავლების მაღალ საფეხურზე. ეფექტური სავარჯიშოა ფრაზეოლოგიური ერთეულებისა და სურათების ერთმანეთთან დაკავშირება; მათი წარმოშობის გარემოებების დადგენა ჯგუფური მუშაობისას, კრიტიკული და კრეატიული აზროვნების განვითარების ფონზე. საინტერესოა ფრაზეოლოგიური ერთეულების, როგორც მოთხრობების სათაურების გამოყენება; ფრაზეოლოგიურ

ერთეულში დაშვებული შეცდომის გასწორება; ფრაზეოლოგიური ერთეულის დასრულება სავარაუდო დასასრულით.

ნაშრომი მდიდარია ფრაზეოლოგიური ერთეულების დასწავლისათვის ხელშემწყობი აქტივობებისა და დავალებების ჩამონათვალით. ეფექტური სავარჯიშოებია: Adjusted speech, Chunking and questioning aloud, Elevator, Upside-down, Flyswatter, A ladder, A group writing activity, Ted Talks, Best writers, Yes and No, Story tellers, Mini-tales, Remember the ends, Masterpieces. ნაყოფიერია იდიომატური ფრაზების სურათებით ილუსტრირება. დახატვა ხელს უწყობს მათ დამახსოვრებას. მასწავლებელს შეუძლია გამოიყენოს ავთენტური ვიდეო მასალა ინტერნეტსივრცეში. მასწავლებლებს შეუძლიათ თავადაც შექმნან რესურსი.

სადისერტაციო ნაშრომის მესამე თავი: ნაშრომში ასახულია გურჯაანის რაიონის 10 საჯარო სკოლის 25 ინგლისური ენის მასწავლებლის გამოკითხვის შედეგები: მასწავლებელთა 40 % ხშირად და ყოველთვის ეცნობა სამეცნიერო კვლევებსა და ახალ მეთოდოლოგიურ ნაშრომებს ლექსიკის სწავლების შესახებ, მხოლოდ 60 % იშვიათად ან საერთოდ არ ეცნობა სიახლეებს ამ კუთხით; პედაგოგების უმრავლესობა რთულად მიიჩნევს ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლებას 12-14 და 15-17 წლის ასაკში და ცდილობს, არ გაამახვილოს ყურადღება მათზე; მასწავლებელთა ნახევარზე მეტი აქტიურად საუბრობს კოლეგებთან ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების პრობლემატიკაზე; პედაგოგების 70 %

არასდროს მიუცია რჩევა მოსწავლეებისთვის დამატებით საკითხავ მასალად ფრაზეოლოგიური ერთეულებით მდიდარი ლიტერატურა აერჩიათ; პედაგოგთა 100 % დაინტერესებულია, გაეცნოს ახალ მეთოდებს ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების შესახებ და ეს ლექსიკის სწავლების სამსახურში ჩააყენოს.

ასევე გაშუქებულია ქ. გურჯაანის #1 და ქ. გურჯაანის #2 საჯარო სკოლების VIII კლასებში ჩატარებული ექსპერიმენტის შედეგები. განისაზღვრა მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგის საშუალო დონე ორივე კლასში; ერთ კლასში მასწავლებელი სასწავლო პროცესს წარმართავდა ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების თანამედროვე მეთოდების გამოყენებით, მეორე კლასში სწავლება ხდებოდა ინოვაციური მეთოდების გარეშე; ოთხთვიანი დაკვირვების შედეგად დადგინდა, რომ ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების მრავალფეროვანი მეთოდების წყალობით ერთ კლასში მნიშვნელოვნად გაიზარდა მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგი, მაშინ როცა მეორე კლასში არ შეინიშნებოდა მზარდი შედეგები.

ექსპერიმენტისთვის საკითხავ მასალად შეირჩა ირვინ შოს მოთხრობები, რომლებიც მდიდარია ფრაზეოლოგიური ერთეულებით და გამოირჩევა მათი მრავალფეროვანი ფუნქციური დატვირთვით. ნაშრომში მოცემულია ამ ფრაზეოლოგიური ფონდის დეტალური ანალიზი ფუნქციური დატვირთვის თვალსაზრისით.

დისერტაციის ძირითადი

დასკვნები და

რეკომენდაციები

ნაშრომში გაშუქებულია არაერთი მკვლევარის დასკვნების საფუძველზე ჩამოყალიბებული რეკომენდაცია, რომ უცხო ენის გამოცდაზე, ლექსიკის ნაწილში უნდა შევიდეს ფრაზეოლოგიური ერთეულები; რომ ფრაზეოლოგიური ერთეულების ახსნისას სურათების გამოყენება ძალიან ეფექტურია და რომ მათი დამახსოვრება-განმტკიცების მიზნით დიალოგების როლი - ძალიან თვალსაჩინო.

ინგლისური ფრაზეოლოგიური ერთეულების ირგვლივ არსებული ლიგვისტური თუ მეთოდური ლიტერატურის დამუშავებისა და განხორციელებული ექსპერიმენტის შედეგების ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა ის რეკომენდაციები, რაც ინგლისური ენის მასწავლებლების პედაგოგიურ პრაქტიკას უფრო ნაყოფიერს გახდის.

მონაცემთა ანალიზის საფუძველზე უნდა დაიგეგმოს სახელმძღვანელოებში ფრაზეოლოგიის პროცენტული წილის გაზრდა. ამავდროულად მასწავლებლებს უნდა გაეწიოთ რეკომენდაცია დამატებითი ლიტერატურის შემოტანასთან დაკავშირებით, რაც თავისმხრივ მდიდარი უნდა იყოს ფრაზეოლოგიური მასალით.

მოსწავლეების ლექსიკური მარაგის გამდიდრება

მასწავლებლის პედაგოგიური ხელოვნების უმთავრესი
ნაწილია. სიტყვის მნიშვნელობის კონტექსტში

გააზრება ძალიან ეფექტური მეთოდი და საინტერესო პროცესია მოსწავლეებისთვის.

ფრაზეოლოგიურმა ერთეულმა შეიძლება გაამდიდროს მოსწავლეების ლექსიკური მარაგი და ასევე მოახდინოს ინფორმირება ამ ენაზე მოსაუბრე ხალხის კულტურული ღირებულებების შესახებ. ამიტომ თვლიან ლინგვისტები, რომ ფრაზეოლოგიზმს მრავალმხრივ შეუძლია კომუნიკაციური კომპეტენციის ამაღლება.

ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების პრობლემატიკა დღემდე აქტუალურია და ამ თემაზე არაერთი ლინგვისტი მუშაობს. მათი მიზანია ახალი აღმოჩენებითა და თანამედროვე მიდგომებით სკოლებში უფრო ეფექტური გახადონ ფრაზეოლოგიური ერთეულების ლექსიკის სწავლების სამსახურში ჩაყენება.

სწავლა-სწავლების პროცესი წარმატებულია, თუ მასწავლებელი ფრაზეოლოგიის მთელ რიგ თავისებურებებს გაითვალისწინებს. ეს რეკომენდაციები ხშირად მჭიდრო კავშირშია უბრალოდ ლექსიკის სწავლებასთან.

ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების დროს (მრავალფეროვანი აქტივობების გამოყენებით) მასწავლებელს გონივრულად და ორგანულად შეუძლია მოსწავლეების ჩართვა სასწავლო პროცესში, ისე, რომ კონკურენტუნარიან, ემოციურად დაბალანსებულ და საინტერესო სასწავლო სივრცეში მოსწავლეები ვერც

მიხვდნენ, რომ ლექსიკური მარაგის გამდიდრება ხდება ენის უნარების განვითარებასთან ერთად.

ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლება წარმატებით შეიძლება განხორციელდეს მრავალრიცხოვან კლასში ჯგუფური მუშაობის ორგანიზებით. მეგობრებზე პოზიტიური დამოკიდებულებით წარმატებით ვითარდება კოოპერაციული მუშაობის უნარები.

კვლევის ძირითადი შედეგები გამოქვეყნდა შემდეგ სამეცნიერო ნაშრომებში

დისერტაციის მთავარი აღმოჩენები წარმოდგენილია შემდეგ პუბლიკაციებში:

1. აზერბაიჯანის რესპუბლიკის განჯის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ლიტერატურული გამოცემა - „ინგლისური ფრაზეოლოგიური ერთეულების კლასიფიკაცია“. 2016 (2).

2. ჟურნალი „ინტელექტი“ - „ფრაზეოლოგიის მნიშვნელობა ინგლისური ენის სწავლებისას“. 2016 წლის აგვისტო, 2(55).

3. ჟურნალი „ინტელექტი“ - „ინგლისური ფრაზეოლოგიური ერთეულების სწავლების პრობლემატიკა სკოლაში“. 2016 წლის აგვისტო, 2(55).

4. შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტის ნაშ-

რომთა კრებული - „ინგლისური ფრაზეოლოგიური

ერთეულების კომუნიკაციურ-სტილისტური ფუნქცია
ირვინ შოს ნაწარმოებებში”. 2016 წლის სექტემბერი.

Iakob Gogebashvili Telavi State University

With the right of manuscript

Tamar Kaladze

**Peculiarities of teaching English phraseological
units at Middle school**

The Dissertation is presented for obtaining the Academic Degree of the
Doctor in Education

Abstract

Field: Education Sciences

Scientific Supervisor:

Irma

Barbakadze

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Telavi, 2017

The work was prepared in the Department of Education Sciences of the Faculty of Education Sciences, Telavi Iakob Gogebashvili State University

Scientific Supervisor:

Irma Barbakadze

Dr. of Pedagogical Sciences,
professor

Reviewers:

1. Irma Mesiridze

Doctor, Associate Professor

2. Nino Modebadze

Candidate of pedagogical sciences,
professor

On 28th of December 2017, defense will be held at the board meeting of the faculty of Education Science of the Iakob Gogebashvili Telavi State University: Building: _II_ Venue _12_

Address: Georgia, Telavi, 2200

Georgian University Str. N 1

Tel: +995 250 7 24 01

The dissertation can be introduced in the Library of the Telavi State University

You can also find it on the following webpage: <http://tesau.edu.ge>

Secretary of the Dissertation Board_Assoc. Prof. **N. Basilashvili**

Common description of the dissertation work

The importance of the research: English phraseological fund has appeared in the spotlight of several linguists, a good number of fiction stories rich in phraseological units was created and plenty of articles were devoted to the linguistic characteristics of phraseological units.

The role of phraseological units in language teaching is eye-catching. The paper focuses on dosing issues of teaching and learning of the phraseological units in English-language textbooks in middle schools.

The difficulties of teaching phraseological units at schools are discussed in this paper. It also covers the advantages and disadvantages of teaching phraseological units.

Phraseological units not only enrich the students' vocabulary, but also construct such interesting lessons, when it becomes available to develop skills of working independently, increase creativity, motivation, critical thinking.

The object of the research: The process of teaching English phraseological units at middle school.

The subject of the research: Peculiarities of teaching English phraseological units at middle school.

The aim of the research: The purpose of the study was to determine the positive role of teaching of the phraseological units in the process of enrichment of pupils' lexical stock. The purpose of the research was also to prove the effectiveness of the tasks and strategies effectively selected and/or elaborated in advance.

Tasks of the research: The specific objectives of the presented paper are to find answers to the main questions raised in the survey. These research questions can be formulated as follows:

1. What is the classification of English-language phraseological units like?
2. What is the function of the phraseological units in terms of enriching the lexical fund?
3. What are the recommended dosages of the phraseological units at a language class?
4. Which phase of teaching can be the most effective for teaching phraseological units?
5. What difficulties can one meet while teaching phraseological units?
6. What types of assignments can be used in the teaching process of English-language phraseology?

Hypothesis of the research: Taking into consideration the problematic question and the main research questions, we have developed a hypothesis of research that follows: The teaching process of English-language phraseological units will be significantly improved at middle school and the lexical fund of pupils will be sufficiently enriched if adequately and effectively selected and/or developed assignments and strategies of teaching will be used.

Methodological basics of the research: Scientists, researchers and teachers' views on the importance of enriching the lexical stock of pupils; The role of teaching phraseological units in the process of forming metaphorical thinking.

Methods of the research: For research of the issue, the following methods of research are used: observation, questioning, quantitative research, qualitative research.

Scientific novelty: The scientific novelty of our work is the number of strategies and activities developed and proved by conducted researches and formed by us, which will significantly facilitate the teaching process of English phraseological units at middle schools.

Determining the meaning of the phraseological units on the context is considered to be one of the most common strategies. Also defining and translating phraseological units is effective. It is revealed that the "phraseological" speech can be better developed among those students who travel more often and have more frequent contact with native speakers.

Theoretical significance of the work: The theoretical value of the work lies in the theoretical analysis of the most important issues, such as the identification of the English phraseological units; their classification; Theoretical understanding of psychological and linguistic aspects of learning and teaching Phraseology; Display positive and negative sides of teaching phraseological units and highlight them on the academic level.

Practical value of the work: The practical value of the work is in the practical advice and recommendations those are stated in the work. Research results and practical recommendations can be used both by scientists and researchers as well as by practicing teachers in public schools. Taking into account the results of the research by teachers and lecturers will enable them to encourage students and, therefore, significantly improve the learning and teaching process at schools.

Results of the researches: The results of the tests conducted at the end of the study, which examined the lexical level and was free from the influence of textbooks, were the following: The overall percentage of scores of pupils (who

studied phraseological units with the predesigned, adequate and effective tasks) was higher than the results of pupils (Whose vocabulary lessons were free from proper phraseological focus).

Content of Dissertation work

The dissertation work includes 160 printed pages. The work consists of introduction, three chapters, general conclusions and used literature. Test samples and questionnaires are included. The paper also provides a significant phraseological fund of the American writer - Irvin Shaw.

The first chapter of the dissertation work: Phraseological units are paid attention because of their contextual meaning, since the communication and stylistic features of phrases are realized in the context.

The paper describes the concept and structure of English phraseological units in lingvo-cultural aspect.

The paper gives a detailed breakdown of the English phraseological units, and highlights their function to enrich the vocabulary. The paper gives the differentiation of phraseological units in terms of its breeding. The paper also deals with the phraseological units connected to English realities; the names of writers, kings, scientists; historical facts; sailing related, war related, sport related phraseological units and phrases having background connected with superstition. In this paper there are presented phraseological expressions from the William Shakespeare's works and the Bible.

The paper highlights the phraseological units - functionally enhancing the expressiveness, the opening of the episode and the terms of creating a resume of thematic context.

The second chapter of the dissertation work: The paper highlights the major problems of teaching phraseological units: the teachers themselves may not know the meaning or origin of phraseologisms; We need to motivate the students, because in many cases it is difficult for them to learn the phrases; It is necessary to use a wide variety of activities during the lesson; It is important to take into account the age of the pupils and how the phraseological units are appropriate to the students' age.

The paper highlights a number of surveys carried out in many different countries concerning the pros and cons of teaching phraseology. They are also compared to the Georgian reality.

Learning and then teaching phraseology is an interesting challenge for teachers. With the help of phraseological units pupils not only get acquainted with the full plot of the text, but also enrich their vocabulary and understand the context properly.

The issue of vocabulary with the help of phraseological units imposes great responsibility for the teacher to choose the reading material properly to achieve the desired goal.

1. The teacher should have the highly qualified knowledge and experience of subject.
2. The teacher should possess the techniques of delivering teaching material in an interesting way.
3. The teacher must be able to adapt the material in textbooks according to the pupils' knowledge, interests and needs.
4. The teacher should be able to find relevant authentic material.

5. The teacher should possess a correct and reasonable assessment tools for both, oral and written assignments.

6. The teacher should have implemented a variety of activities into practice.

7. The teacher should promote the linguistic material, that has a high probability of practical use.

8. The teacher must be able to prove the benefits and the effectiveness of the lexical stock to students.

9. The teacher should develop students' critical, creative and metaphorical thinking skills.

10. The teacher always has to take care of the students' motivation.

11. Teachers should constantly learn news related to teaching vocabulary.

Most teachers agree that teaching phraseological units helps students to get smooth, uninterrupted, fluent speech. At the same time, they also agree that it is important not only to teach individual phraseologisms, but rather, how to use them effectively, when and in which context.

A variety of assignments makes it possible to teach phraseological units in a classroom environment very successfully. Complete understanding and remembering of phraseological units is impossible with one-off presentation, a number of effective exercises are required for its utilization. For example: 1. The text analysis to determine the meaning of phraseological units. 2. Finding an equivalent of the phraseological units in the student's native language. 3. Recalling such situations, when it is possible to use certain phraseologisms. 4. Phraseological units - as essay headlines.

Phraseological dictionary helps to determine the meaning of the phraseological unit; as well as the meaning of different words in its composition on the basis of the context. It is very effective to compare phraseological units in two different languages. This activity is recommended for teaching at a high level. An effective exercise is to match phraseological units and images; Working in groups is good to find out the circumstances of their origin and to develop critical and creative thinking skills. Phraseological units can be used as short story titles; Error correction in phraseological units; Ending phraseological units with an alleged ending.

Effective exercises are the following: Adjusted speech, Chunking and questioning aloud, Elevator, Upside-down, Flyswatter, A ladder, A group writing activity, Ted Talks, Best writers, Yes and No, Story tellers, Mini-tales, Remember the ends, Masterpieces. It's very fruitful to illustrate the phraseological units. Drawing helps remembering. Teachers can use authentic material from the Internet. Teachers can create resources themselves.

The third chapter of the dissertation work: The paper describes the survey results of 10 Gurjaani District public schools, 25 English teachers. 40% of teachers often and always get informed about new researches and methodological works on teaching vocabulary, only 60% rarely or not at all gets informed about the news in this regard; The majority of teachers finds it difficult to teach phraseological units at the age of 12-14 and 15-17, and tries not to focus on them; More than half of teachers actively talk about the teaching problems of phraseological units with colleagues; 70% of teachers have never given any advice to students concerning the additional reading material, rich in phraseological units. 100% of teachers are interested to learn new methods of teaching phraseological units for the vocabulary teaching disposal.

This work covers the experiment results from Gurjaani public schools # 1 and # 2, classes VIII. The average of students' vocabulary knowledge was defined first in both classes; In one class the teacher conducted the training process of phraseological units with modern teaching methods, whereas in the second class teaching was conducted without any innovative methods; The four-month observation revealed that thanks to a big variety of new teaching methods of phraseological units, the first class students' vocabulary has increased significantly, while the second class did not have any signs of growing results.

For the experiment was chosen the reading material-stories by Irvin Shaw, which is rich in phraseological units and is distinguished with its functional variety. The study provides detailed analysis of this phraseological fund in terms of functional differentiation.

The Main Conclusions and Recommendations of the Dissertation

The paper highlights the recommendations set out from a number of researches, based on the conclusions concerning the foreign language exam, precisely the part of the vocabulary. It is as follows: Phraseological units should be included in the exam; While explaining phraseological units it is very effective to use pictures and in order to remember them well, the role of dialogues is quite visible.

Based on the analysis of experimental results from the linguistic and methodological literature several recommendations were identified, those will be helpful for English language teachers to have more productive teaching practice.

Based on the guidelines of the data, the percentage of phraseology should be increased in textbooks. At the same time, students should be provided with recommendations about reading materials that should be rich in phraseological units.

Enriching students' vocabulary is an essential part of the teachers' teaching art. Understanding the importance of the word in the context is a very effective method and an interesting process for students.

Phraseological units can enrich students' vocabulary and also raise the awareness of cultural values of native speakers. That's why linguists believe that phraseologisms can improve communicative competence in many ways.

Teaching phraseological units is still urgent and a number of linguists are working on this topic even nowadays. Their goal is to make teaching vocabulary process (with the help of phraseological units) more effective with modern approaches.

Teaching-learning process is successful, if the teacher takes into consideration a number of phraseology characteristic features. These recommendations are often closely related to the vocabulary teaching.

While teaching phraseological units, with the help of a variety of activities, the teachers can reasonably and organically involve students in the learning process, so that the competitive, emotionally balanced and exciting learning space could be formed, students cannot even guess that understanding vocabulary happens at the same time as the process of developing skills.

Teaching phraseological units can be successfully implemented in class of many kids with organizing the

working group. Positive attitude towards friends successfully develops co-operative working skills.

**The main results of the research were
published in the following scientific
works**

The main findings of the paper are presented in the following publications:

1. The Republic of Azerbaijan, Ganja State University literary publication – "Classification of English phraseological units". 2016 (2)
2. Journal "Intelligence" – "Phraseology in English language teaching". August 2016, 2 (55)
3. Journal "Intelligence" – "Teaching problems of English phraseological units at schools". August 2016, 2 (55)
4. The International Black Sea University Works – "Communicative-stylistic features of English phraseological units in stories by Irwin Shaw". September, 2016.